

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّمَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا

همانا خدا می‌خواهد آلودگی را از شما خاندان [پیاپی]
بزداید و شما را پاک و پاکیزه گرداند

سوره ی احزاب آیه ی ۳۳

چهارده آینه خورشید

جستارهایی در سیره پیامبر ﷺ و اهل بیت 

ناشر: بهار دله

مؤلف: ابوالفضل هادی منش

مدیر هنری: ابوالفضل رنجبران

صفحه آرای: حسین نرگسی

چاپخانه: مینایی

تیراژ: اول ۱۳۹۲

تیراز: ۲۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۳۰۰۰ تومان

دفتر قم: ۰۵۱۲۰۶۱۳۶۲

۰۹۱۲ ۷۵۹ ۵۲۸۸ • ۰۱۲ ۳۲۰۴۱

www.baharnashr.ir

نشر بهار دله

سرشناسه :
عنوان و نام پدیدآور :
موضوع :
شابک :
وضعیت فهرست نویسی :
عنوان دیگر :
موضوع :
موضوع :
موضوع :
موضوع :
موضوع :
موضوع :
رده بندی کنگره :
رده بندی دیویی :
شماره کاتالوژی ملی :

هادی منش، ابوالفضل، ۱۲۵۶ -
چهارده آینه خورشید: جستارهایی در سیره پیامبر ﷺ و اهل بیت  /
نویسنده ابوالفضل هادی منش.
قم : بهار دله، ۱۳۹۲.
ص ۳۲۲
۹۷۸-۶۰۰-۶۸۸۷-۳۳-۰
فبا
پژوهشی در سیره اهل بیت پیامبر (ص)
چهارده مصوم - سرگشتنامه
چهارده مصوم - کرمانشا
چهارده مصوم - آبادیت
سرگشتنامه نویسی
چهارده مصوم - اخلاق
۱۳۹۲ ج ۱/۱۲۶/۱۱۱۲۶۶
۳۸۷/۶۵
۳۳۶۸۲۳

بخش نخست

درآمدی بر حدیث‌نگاری و سیره‌نگاری

فصل اول: حدیث و سیره در گذر زمان	(ج) ابوبصیر ۴۶
درآمد ۱۹	(د) ثرید بن معاویه ۴۶
رفع ممنوعیت حدیث‌نگاری ۲۱	(ه) عبدالعظیم الحسنی ۴۷
جعل حدیث ۲۲	(و) فضل بن شاذان ۴۷
معرفی برخی چهره‌های سیاه در	(ز) حسین بن سعید اهوازی ۴۸
حدیث و سیره‌نگاری ۲۶	(ح) ابوهاشم جعفری ۴۸
تلاش‌های معصومان علیهم‌السلام در نگارش	(ط) ابن‌سکیت اهوازی ۴۸
حدیث ۲۹	(ی) حسن بن علی ۴۹
۱. بهره‌برداری از حدیث و سیره ۲۹	(ک) عثمان بن سعید عمروی ۴۹
۲. تبیین بهره‌برداری صحیح از	۸. انشا کردن ادعیه و زیارات برای
سنت ۳۰	کتابت ۴۹

فصل دوم: ضرورت بررسی

۳. افتاء ۳۴	سیره‌ی اهل بیت علیهم‌السلام
۴. مبارزه با سوء برداشت از	مقدمه ۵۱
سنت ۳۵	سیره‌شناسی ۵۱
۵. مبارزه با اسرائیلیات ۳۸	اهداف سیره‌شناسی ۵۲
۶. نگارش حدیث و سیره ۴۰	رفتارشناسی معصومان علیهم‌السلام ۵۲
۷. تربیت و تقویت محدثان و	کشف اصول و قواعد سیره ۵۳
سیره‌نگاران ۴۳	تأمین حلقه‌های مفقوده ۵۴
الف) زرارة بن اعین ۴۵	کاربردی کردن سیره ۵۶
ب) محمد بن مسلم ثقفی ۴۵	

بخش دوم

نگاهی به سیره‌ی پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و اهل بیت علیهم‌السلام

فصل اول: آخرین فرستاده	سیره‌ی پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم ۵۹
------------------------	--

نگاهی به سیره‌ی سیاسی امام..... ۱۰۲	مقدمه..... ۵۹
۱. عنصر دانش در سیاست..... ۱۰۳	بردباری پیامبر اکرم ﷺ..... ۶۰
۲. عنصر عدالت محوری..... ۱۰۴	گذشت و رأفت..... ۶۱
۳. تأسی به حکومت جهانی	اخلاق محوری پیامبر ﷺ..... ۶۲
پیامبر اکرم ﷺ..... ۱۰۴	گفتار پیامبر اکرم ﷺ..... ۶۹
گلبرگی از کرامات..... ۱۰۶	غذا خوردن پیامبر اکرم ﷺ..... ۷۱
۱. زوزه‌های فریب..... ۱۰۶	لباس پوشیدن پیامبر اکرم ﷺ..... ۷۳
۲. نوزاد بی نشان..... ۱۰۷	گذشت در هنگام قدرت..... ۷۴
۳. تازیانه‌های اعجاز..... ۱۰۸	نرم خوئی و خوش خلقی..... ۷۷
۴. پرواز تاب‌ی نهایت..... ۱۰۹	سخاوت و بخشندگی..... ۷۸
۵. بر دار عشق..... ۱۱۰	شجاعت و دلیری..... ۸۰
۶. پیر عاشق..... ۱۱۰	خاکساری و نادگی..... ۸۰
۷. یار آفتاب..... ۱۱۰	جمال آفتاب..... ۸۲
۸. سردار بی نصیب..... ۱۱۱	مهر از نگاه ماهان..... ۱۴
۹. وادی عشق..... ۱۱۱	گلبرگی از معجزات..... ۸۷
۱۰. برترین وصی..... ۱۱۱	برگی از دفتر آفتاب..... ۹۲
۱۱. نیرنگ‌ربان..... ۱۱۳	فصل دوم: برترین وصی
۱۲. نفرین ابدی..... ۱۱۴	سیره‌ی امام علی علیه السلام..... ۹۵
۱۳. توطئه‌ی ننگین..... ۱۱۴	مقدمه..... ۹۵
۱۴. همراه آفتاب..... ۱۱۴	افتخارات امام علی علیه السلام..... ۹۶
۱۵. فرجام دونان..... ۱۱۵	پیشوای پارسایان..... ۹۷
۱۶. زمین مهربان با آسمان..... ۱۱۶	ماه از نگاه آفتاب..... ۹۸
برگی از دفتر آفتاب..... ۱۱۶	بزرگی علی علیه السلام..... ۹۸
فصل سوم: کوثر جاودان	اتفاق آسمانی..... ۹۹
سیره‌ی حضرت فاطمه‌ی زهرا علیه السلام..... ۱۱۹	ساده‌زیستی..... ۹۹
مقدمه..... ۱۱۹	شیر خدا در میدان نبرد..... ۱۰۰

دستی بر عرش و پایی بر فرش ... ۱۲۰	بخشنده‌گی و سخاوت ۱۲۳
مرگ آگاهی ۱۲۱	گذشت کریمانه ۱۴۵
تلاش‌گری ۱۲۱	مردم‌داری و ایثار ۱۴۶
الگوی عفاف ۱۲۳	دلسوزی و ترحم ۱۴۶
کوثر آفتاب ۱۲۳	گلبرگی از کرامات ۱۴۸
ازدواج آسمانی ۱۲۵	۱. نگین سلیمانی ۱۴۸
برترین نام ۱۲۶	۲. مولود خجسته ۱۴۹
نسیم مواسات ۱۲۷	۳. شاخسار اعجاز ۱۴۹
والا تراز مریم علیها السلام ۱۲۸	برگی از دفتر آفتاب ۱۵۰
اطاعت‌پذیری از پیامبر صلی الله علیه و آله ۱۳۰	فصل پنجم: چکاد شهادت
خانه‌ی انبیاء ۱۳۱	سیره‌ی امام حسین علیه السلام ۱۵۳
همراهی فرشتگان ۱۳۱	مقدمه ۱۵۳
راه و راهنماشناسی ۱۳۲	ریحانه‌ی بهشتی ۱۵۳
ام ابیها ۱۳۳	کرامت و بخشش ۱۵۵
زهد پیامبرگونه ۱۳۳	ره‌توانه‌ی زهد ۱۵۶
آرامش قلب پدر ۱۳۴	عیادت در پیر ۱۵۷
محبت به رسول خدا صلی الله علیه و آله ۱۳۴	نیکی به قدر معرفت ۱۵۷
برگی از دفتر آفتاب ۱۳۵	بخشش بی‌منت ۱۵۸
فصل چهارم: آفتاب حُسن	شجاعت و بی‌باکی ۱۶۰
سیره‌ی امام حسن مجتبی علیه السلام ۱۳۷	میراث مجد ۱۶۲
مقدمه ۱۳۷	گلبرگی از کرامات ۱۶۴
بر سریر سخن ۱۳۸	برگی از دفتر آفتاب ۱۶۵
پَره‌یب مهربانی ۱۴۰	فصل ششم: نیلوفر نیایش
پَرنیان بخشنده‌گی ۱۴۰	سیره‌ی امام زین‌العابدین علیه السلام ۱۶۹
سبک‌بار و فروتن ۱۴۲	مقدمه ۱۶۹
هم‌نشین قرآن ۱۴۳	بر کرانه‌ی نیاز ۱۶۹

۱۹۶.....	بردار و شکبیا	۱۷۱.....	خضوع و خشوع
۱۹۷.....	تلاش‌گری خستگی‌ناپذیر	۱۷۱.....	بر ساحل آرامش و گذشت
۱۹۸.....	ارمغان پاکی و پاکیزگی	۱۷۳.....	دستگیری از افتادگان
۱۹۹.....	بانشاط و بالنده	۱۷۵.....	میثاق امام
۲۰۰.....	مهربان در خانه	۱۷۵.....	زالال احساس
۲۰۱.....	مهربان با فرزند	۱۷۷.....	نیکی به زیر دستان
۲۰۱.....	دستگیر نیازمندان	۱۸۰.....	صدقه‌ی صبحگاهی
۲۰۲.....	زی مردمی	۱۸۱.....	ارشاد دیگران
۲۰۳.....	احترام به اقلیت‌ها	۱۸۱.....	گلبرگی از کرامات
۲۰۳.....	گلبرگی از کرامات	۱۸۱.....	۱. ضامن آهوان رمیده
۲۰۳.....	۱. خانه‌ای ویران	۱۸۳.....	۲. به سون آفتاب
۲۰۴.....	۲. کشته‌ای بی‌سر	۱۸۳.....	۳. گواهی حجر الاسود
۲۰۴.....	۳. دعوی امامت	۱۸۴.....	۴. پیشوای مطاع
۲۰۴.....	۴. دانای درون	۱۸۵.....	۵. شرنگ انتقام
۲۰۵.....	۵. سخن با جنتیان	۱۸۶.....	۶. دو خورشید در زنجیر
۲۰۵.....	۶. پیش‌گویی	۱۸۷.....	برگی از دفتر آفتاب
۲۰۵.....	۷. زبان حیوانات		فصل هفتم: میراث‌دار رسول ﷺ
۲۰۶.....	۸. سوز سرما	۱۸۹.....	سیره‌ی امام محمد باقر (ع)
۲۰۶.....	۹. آواز رحیل	۱۸۹.....	مقدمه
۲۰۶.....	۱۰. سر پوشیده	۱۸۹.....	راز و نیاز شبانه
۲۰۷.....	۱۱. حجت بر بندگان	۱۹۰.....	پیوند با خویشان و نزدیکان
۲۰۷.....	۱۲. نخل مطیع	۱۹۲.....	دنیاگریزی
۲۰۷.....	۱۳. دیوارهای پنهان	۱۹۳.....	شاهد دانش و بینش
۲۰۸.....	۱۴. گوی قدرت	۱۹۴.....	خوش‌رویی
۲۰۸.....	۱۵. نایب‌ای بهشتی	۱۹۵.....	صمیمی چون باران
۲۰۹.....	۱۶. هسته فروش	۱۹۶.....	غم‌خوار نزدیکان

۲۲۷.....	۹. پیام آزادی.....	۲۰۹.....	۱۷. اسرار پنهان.....
۲۲۷.....	۱۰. قدرت امام.....	۲۱۰.....	۱۸. کشته‌ای بردار.....
۲۲۸.....	۱۱. سرای ویران.....	۲۱۱.....	۱۹. مناجات الیاس.....
۲۲۸.....	۱۲. خبر راستین.....	۲۱۱.....	۲۰. امانت.....
۲۲۸.....	۱۳. پیک جن.....	۲۱۲.....	۲۱. برترین خاندان.....
۲۲۹.....	۱۴. ضمانت بهشت.....	۲۱۳.....	برگی از دفتر آفتاب.....
۲۳۰.....	۱۵. خبر مرگ.....	فصل هشتم: پیشوای اندیشه	
۲۳۰.....	۱۶. پیشوای مسیح.....	۲۱۵.....	سیره‌ی امام صادق (ع)
۲۳۰.....	۱۷. اعجاز نخل.....	۲۱۵.....	مقدمه.....
۲۳۱.....	۱۸. از تبار خلیل (ع)	۲۱۶.....	گنجینه‌ی سترگ علمی.....
۲۳۲.....	۱۹. وعده‌ی صدق.....	۲۱۶.....	میراث زهد.....
۲۳۲.....	۲۰. دعای امام.....	۲۱۷.....	اتفاق و دستگیری.....
۲۳۳.....	۲۱. دعای امام.....	۲۱۷.....	پیوند با خویشان.....
۲۳۴.....	۲۲. استجابت نفرین.....	۲۱۸.....	نبرد با طاغوت.....
۲۳۴.....	۲۳. انگور و لباس.....	۲۲۰.....	یاری ضعیفان.....
۲۳۵.....	۲۴. روز گمشده.....	۲۲۰.....	پیشوای جوان‌مردان.....
۲۳۵.....	۲۵. خبر سعادت یحیی.....	۲۲۰.....	خیرخواهی و نصیحت.....
۲۳۶.....	۲۶. به یاد پاکان.....	۲۲۲.....	گلبرگی از کرامات.....
۲۳۶.....	برگی از دفتر آفتاب.....	۲۲۲.....	۱. کابوس کینه‌توزی.....
فصل نهم: کلیم مهر ورزی		۲۲۳.....	۲. شولای انتقام.....
۲۳۹.....	سیره‌ی امام کاظم (ع)	۲۲۴.....	۳. دانای اسرار.....
۲۳۹.....	مقدمه.....	۲۲۴.....	۴. شنوا و بینا.....
۲۴۰.....	مردم‌داری.....	۲۲۵.....	۵. خبر از نادیده‌ها.....
۲۴۱.....	صه‌بای گذشت.....	۲۲۵.....	۶. سیمای شیعه‌ی اهل بیت (ع)
۲۴۲.....	پاسدار سنت نبوی (ص)	۲۲۶.....	۷. صحیفه‌ی شیعه.....
۲۴۳.....	غم‌خوار دوستان.....	۲۲۶.....	۸. پیک اجل.....

۲۴۳.....	جذبه‌ی عشق.....	۲۶۵.....	راهبر بینا.....
۲۴۴.....	ارتباط عاطفی.....	۲۶۶.....	افتادگی امام.....
۲۴۵.....	دور از آرایش دنیا.....	۲۶۶.....	خیرخواه نیکان.....
۲۴۶.....	وقت‌شناس و بصیر.....	۲۶۸.....	اصلاح و پیوند.....
۲۴۶.....	گلبرگی از کرامات.....	۲۶۹.....	پیشوای خردورزی.....
۲۴۶.....	۱. آئینه‌ی پاکان.....	۲۷۰.....	پرهیز از اسراف.....
۲۴۸.....	۲. به سوی آفتاب.....	۲۷۰.....	پیشوای رئوف.....
۲۵۰.....	۳. نشان او.....	۲۷۲.....	تکیه بر کرسی رسول خدا ﷺ.....
۲۵۱.....	۴. خلعت نیرنگ.....	۲۷۲.....	صله به شاعران و مادحان.....
۲۵۲.....	۵. حافظ پاکان.....	۲۷۳.....	پیش‌گویی رسول خدا ﷺ.....
۲۵۳.....	۶. سلاله‌ی آفتاب.....	۲۷۴.....	گلبرگی از کرامات.....
۲۵۴.....	۷. روزی شیطان.....	۲۷۴.....	۱. اطاعت باد.....
۲۵۵.....	۸. خبر از پرده‌ی غیب.....	۲۷۵.....	۲. برکه‌ی شیران.....
۲۵۵.....	۹. پیشوای راستگویان.....	۲۷۶.....	۳. مرد نقاب‌دار.....
۲۵۶.....	۱۰. پیک اجل.....	۲۷۷.....	۴. میلاد نور.....
۲۵۷.....	۱۱. مردی از مغرب.....	۲۷۷.....	۵. ایست عهد.....
۲۵۸.....	۱۲. خلیل در آتش.....	۲۷۸.....	۶. خرد و خردمند.....
۲۵۸.....	۱۳. اعجاز دوست.....	۲۷۸.....	۷. اجابت دعا.....
۲۵۹.....	برگی از دفتر آفتاب.....	۲۷۹.....	۸. دیدار در عرفات.....
فصل دهم: سومین علی		۲۷۹.....	۹. ابرهای تردید.....
سیره‌ی امام علی بن موسی		۲۷۹.....	۱۰. زرناب.....
الرضا علیه السلام.....		۲۸۰.....	۱۱. پیک سبند.....
مقدمه.....		۲۸۰.....	۱۲. زبان پرندگان.....
سجایای اخلاقی.....		۲۸۰.....	۱۳. دعا برای فرزندان شدن.....
دریای بخشش.....		۲۸۱.....	۱۴. خبر شهادت.....
امام علیه السلام از نگاه خود.....		۲۸۱.....	۱۵. کفن غلام.....

۳۰۲..... ۱۲. سنگ طلا.....	۲۸۲..... ۱۶. پیش‌گویی از قتل.....
۳۰۲..... ۱۳. آمادگی برای ماتم.....	۲۸۲..... برگ‌ی از دفتر آفتاب.....
۳۰۲..... ۱۴. درخت بی‌بر.....	فصل یازدهم: دریای جود.....
۳۰۳..... ۱۵. کودکی بزرگوار.....	۲۸۵..... سیره‌ی امام محمد تقی (ع)
۳۰۴..... ۱۶. دلیل روشن.....	۲۸۵..... مقدمه.....
۳۰۵..... برگ‌ی از دفتر آفتاب.....	۲۸۵..... به سوی معبود.....
فصل دوازدهم: هادی اُمّت.....	۲۸۶..... بر ساحل کرامت.....
۳۰۷..... سیره‌ی امام علی النقی (ع)	۲۸۷..... کودکی شجاع.....
۳۰۷..... مقدمه.....	۲۸۸..... نیکوکار و گره‌گشا.....
۳۰۸..... سرچشمه‌ی دانش.....	۲۸۹..... خیرخواه و پندرسان.....
۳۰۹..... دانای سِرّ درون.....	۲۹۱..... دلجوی بیماران.....
۳۱۰..... بر توسن سخن.....	۲۹۱..... موضع طاغوت.....
۳۱۱..... مهربانی‌های او.....	۲۹۱..... مناظره‌ی علمی.....
۳۱۱..... یادانشوران.....	۲۹۶..... موضع امام پس از مناظرات.....
۳۱۲..... سینان بخشش.....	۲۹۷..... گلبرگی از کرامات.....
۳۱۳..... سخت‌ترش و النده.....	۲۹۷..... ۱. آزاده‌ای دربند.....
۳۱۴..... بردبار و شکیه.....	۲۹۸..... ۲. آگاهی از درون.....
۳۱۴..... تلاش برای نیازمندان.....	۲۹۹..... ۳. سه برگه‌ی بی‌نام.....
۳۱۶..... گلبرگی از کرامات.....	۲۹۹..... ۴. شفای بیماری.....
۳۱۶..... ۱. خبر از مرگ.....	۳۰۰..... ۵. گشایش.....
۳۱۶..... ۲. علاج متوکل.....	۳۰۰..... ۶. دفن پدر.....
۳۱۸..... ۳. بیک مرگ.....	۳۰۰..... ۷. لباس‌ها و کفن.....
۳۱۸..... ۴. رحلت پدر.....	۳۰۰..... ۸. خبر از سیل.....
۳۱۹..... ۵. گواهی از آینده.....	۳۰۰..... ۹. شفای نابینا.....
۳۱۹..... ۶. اعجاز بین راه.....	۳۰۱..... ۱۰. شفای پا.....
۳۲۱..... ۷. نشان امامت.....	۳۰۱..... ۱۱. اجر نیکوکاری.....

۱۰. وعده‌ی صدق ۳۳۷

۱۲. خرید کنیز ۳۳۸

۱۳. رویای صادق ۳۳۸

۱۴. نماز باران ۳۳۹

۱۵. خبر از گزارش ۳۳۹

برگی از دفتر آفتاب ۳۴۰

فصل چهاردهم: یوسف کنعان آرزو

غیبت و ظهور امام مهدی علیه السلام ۳۴۳

مقدمه ۳۴۳

بازشناسی سیمای موعود ۳۴۳

کیفیت ظهور ۳۴۷

جانشین امام ۳۴۸

نشانه‌شناسی ظهور ۳۴۹

گنجینه‌ی از کرامات ۳۵۳

۱. موارد نخست ۳۵۳

۲. شناخت امام ۳۵۴

۳. حصیری بر آب ۳۵۵

۴. ناحیه‌ی مقدسه ۳۵۶

۵. حجر الاسود ۳۵۸

۶. وصیت ۳۵۹

۷. دستور امام ۳۶۰

برگی از دفتر آفتاب ۳۶۰

کتاب نامه ۳۶۳

۸. درفش و آفتاب ۳۲۲

۹. جلال و شکوه ۳۲۳

۱۰. تکلم به زبان هندی ۳۲۴

۱۱. طلای ناب ۳۲۴

۱۲. از اهل قبور ۳۲۵

برگی از دفتر آفتاب ۳۲۵

فصل سیزدهم: پیشوای نیکان

سیره‌ی امام حسن عسکری علیه السلام ... ۳۲۷

مقدمه ۳۲۷

نشان امامت ۳۲۷

آفتاب در زندان ۳۲۹

راهبر ساده‌زیستی ۳۳۰

پیشوای خرد پرور ۳۳۱

رهبر مبارزات سری ۳۳۲

گلبرگی از کرامات ۳۳۲

۱. رویداد مرگ معتز ۳۳۲

۲. نشان معصوم علیه السلام ۳۳۳

۳. رهایی از بند ۳۳۴

۴. بنده‌ی برگزیده ۳۳۴

۵. مرکب هدیه ۳۳۵

۶. روز شمار ذلت ۳۳۵

۷. نماز بین درندگان ۳۳۶

۸. نگین سلیمانی ۳۳۶

۹. آزار همسایه ۳۳۶

مقدمه

سیره و سخن پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و خاندان پاک او، سرمایه‌ی فکری و اعتقادی شیعه است. پیشوایان معصوم علیهم السلام در زندگانی پر برکت خود از این گنجینه‌ی ارزشمند، پاسداری کرده و دیگران را به حفظ و صیانت از آن تشویق نموده‌اند.

بر سر راه سیره‌نگاری و حدیث‌نگاری، مشکلات و چالش‌های بزرگی مانند جعل حدیث، قرآن گرفتن و برخی حکمرانان اموی، تلاش بسیاری برای از بین بردن احادیث نبوی نمودند، ما امامان علیهم السلام با درپیش گرفتن تلاش‌هایی سودمند، مانند دستور به اجتهاد با کمک به قرآن و حدیث، تربیت و تشویق محدثان و سیره‌نگاران به نگارش حدیث و سیره، نگارش برخی رساله‌ها به دست خود و انشای ادعیه و زیارات و نگارش آنها توسط برخی شاگردان، به مبارزه با این آسیب‌ها برخاستند و خلأ ناشی از جعل حدیث را از بین بردند.

سنت - به عنوان دومین منبع دینی ما - اهمیت بسزایی در فقه به عنوان برنامه‌ی زندگی فرد مسلمان دارد. گذشته از آن، سنت که شامل قول و فعل و تقریر امام معصوم علیه السلام است، دارای ارزش بی‌نظیری در بعد تربیتی می‌باشد. از این رو ائمه علیهم السلام همواره توصیه به پاسداشت و حفظ آن می‌نمودند تا جایی که رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

«مَنْ حَفِظَ عَلَى أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثًا يَنْتَفِعُونَ بِهَا بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقِيهًا عَالِمًا؛ هرکس برای امت

من چهل حدیث را [از خطر نابودی] حفظ کند که از آن سود برند، خدا او را در روز قیامت فقیهی دانشمند برمی‌انگیزد.^۱

تنها از همین یک حدیث نورانی، اهمیت حفظ محتوای سیره و حدیث - سوای مباحث فقهی و شرعی - آشکار می‌شود.

ناگفته پیدا است، مراد از «حفظ» در این حدیث، نگه‌داری از آن و جلوگیری از نابودی یا فراموشی آن است که راهی، جز نگارش ندارد. مضمون این حدیث نبوی از سوی دیگر معصومان علیهم‌السلام نیز با تعبیر گوناگون نقل شده است تا جایی که علامه‌ی مجلسی رحمته‌الله در ذیل این روایت می‌نویسد: «این مضمون بین شیعه و سنی مشهور و مستفیض است بلکه گفته شده متواتر است.»^۲

اهمیت این روایت تا بدانجا است که امروزه نیز سنت ستوده‌ی «چهل حدیث نویسی»، بن‌ارادتمندان و خادمان حدیث و سیره رواج چشمگیری دارد. بسط این آموزه‌های حلالی به قدری نزد معصومان علیهم‌السلام دارای اهمیت است که تعلیم آن را به‌ویژه در تربیت کودکان سفارش می‌نمودند تا کودک با منش و فرهنگ ایشان تربیت شود. امام صادق علیه‌السلام به همین بن‌دین فرمود: «يَادِرُّوْا اَخْدَاتِكُمْ بِالْحَدِيثِ قَبْلَ اَنْ تَسْقِيَهُمُ الْيَهُمُ الْمَرْجُئَةُ» فرزندان‌تان را با کلام [ما] آشنا کنید پیش از آن‌که مرجئه [و دیگر فرقه‌های منحرف عقیدتی] بر شما سبقت گیرند [و آنان را منحرف سازند].^۳

و نیز: «عَلِّمُوا صِبْيَانَكُمْ مِنْ عَلَمِنَا مَا يَنْفَعُهُمُ اللهُ بِهِ، لَا تَغْلِبُ عَلَيْهِمْ اَسْرَافُهُمْ بِرَأْيَاهَا؛ کودکان‌تان را به دانش ما آموزش دهید که برای آنان سودمند است تا مرجئه [و منحرفان] با دیدگاه‌های خود آنان را مغلوب خود نسازند.»^۴

نگارش و حفظ حدیث و سیره‌افت و خیز و مشکلات فراوانی را در تاریخ اسلام پشت سر گذاشت و امروز به عنوان میراثی مکتوب، از معصومان علیهم‌السلام به دست شیعه رسیده است.

کتاب حاضر در دو بخش سامان یافته است: بخش اول به بررسی مشکلات و

۱. الإختصاص، ص ۲؛ عیون اخبار الرضا علیه‌السلام، ج ۲، ص ۳۷؛ بحار الأنوار، ج ۲، ص ۱۵۳؛ صحیفه‌ی امام الرضا علیه‌السلام.

۲. بحار الأنوار، ج ۲، ص ۱۵۶.

ص ۶۵

۳. الخصال، ج ۲، ص ۱۵۷.

۴. الفروع من الکافی، ج ۲، ص ۹۴.

موانع بر سر راه حدیث نگاری و سیره نگاری در طول تاریخ و نیز اهتمام معصومان علیهم السلام در حفظ و پاسداشت سیره نگاری و حدیث نگاری پرداخته؛ و در بخش دیگر به تبیین سیره ی عملی هر یک از ایشان با رویکرد به سه آموزه ی اساسی حدیث، سیره و کرامات، پرداخته شده است.

بمنه و کرمه

قم المقدسه - ابوالفضل هادی منش

Hadimanesh1@gmail.com

www.ketab.ir